Lieta Nr. A420167720
Lietas arhīva Nr. AA43-0436-21/2
ECLI:LV:ADAT:2021:0505.A420167720.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021.gada 5.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Una Mihailova, tiesneši Karina Krastiņa un Ojārs Priedītis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2020.gada 5.marta lēmuma Nr.1.12-S/578 atcelšanu un tiesiska pienākuma uzlikšanu, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 17.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) 2020.gada 5.marta lēmumu Nr.1.12-S/578 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atzīts, ka Rīgas Centrālcietumā ieslodzītajiem (arī /pers. B/) nodrošinātā iespēja saņemt informāciju, skatoties bezmaksas kanālus, ir pietiekama, lai gūtu ieskatu par aktuālajām norisēm Latvijā un ārvalstīs. Lēmumā norādīts, ka televīzijas kanālos ir iekļauti arī izklaides raidījumi, sporta ziņas, pārraides, filmas u.c. Tādējādi /pers. B/ nav nepieciešams papildu virszemes televīzijas modulis un televīzijas karte. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Ministru kabineta 2007.gada 27.novembra noteikumu Nr.800 „Izmeklēšanas cietuma iekšējās kartības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.800) pielikumā esošajā sarakstā nav iekļauti /pers. B/ pieprasītie priekšmeti (TV modulis un televīzijas karte), līdz ar to tie nevar tikt izsniegti /pers. B/ lietošanā.

[1.2] Rīgas Centrālcietumā ir pieejami bezmaksas televīzijas kanāli, no kuriem ieslodzītajiem (tajā skaitā /pers. B/) ir iespējas izvēlēties sev vēlamos. Saskaņā ar Rīgas Centrālcietuma sniegto informāciju jaunās paaudzes televizoriem jau ir iebūvēts dekoders, kas ļauj uztvert signālu, lai varētu skatīties virszemes televīziju, savukārt viedkarte ļauj skatīties maksas kanālus, kurus piedāvā Lattelecom televīzija.

[1.3] Rīgas Centrālcietumā ieslodzītajiem (arī /pers. B/) nodrošinātā iespēja saņemt informāciju, skatoties bezmaksas kanālus, ir pietiekama, lai gūtu ieskatu par aktuālākajām norisēm Latvijā un ārvalstīs.

[2] /pers. B/ iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Rīgas Centrālcietuma administrācijai atļaut /pers. B/ saņemt un lietot televīzijas moduli un televīzijas karti. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] /pers. B/ sieva 2019.gada 22.oktobrī nosūtīja /pers. B/ uz ieslodzījuma vietu – Rīgas centrālcietumu – Lattelecom virszemes televīzijas moduli un Lattelecom televīzijas karti, lai būtu iespējas skatīties virszemes TV apraidi. Iestāde /pers. B/ šo moduli un karti neizsniedz.

[2.2] /pers. B/ lietošanā ir televizors, kurā ir iebūvēts uztvērējs, un ir nepieciešams instalēt moduli, lai būtu iespējams uztvert virszemes televīzijas apraidi. Lattelecom karte ir ievietojama modulī, citādi to nav iespējams lietot, lai skatītos virszemes televīziju. Minētais modulis ir uzskatāms par palīgierīci, lai pa televizoru translētu virszemes televīzijas pārraides.

[2.3] /pers. B/ tiek liegta iespēja iegūt aktuālo informāciju par notikumiem sabiedrībā ārpus ieslodzījuma vietas, sekot līdzi notikumiem, sabiedrisko procesu norisei, liedzot /pers. B/ tos novērtēt un izdarīt secinājumus. Tiek nepamatoti un nesamērīgi ierobežotas /pers. B/ Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 100.pantā garantētās tiesības uz vārda brīvību, t.sk. tiesības brīvi iegūt informāciju.

[2.4] Par minēto Administratīvā rajona tiesa jau 2013.gada 26.februārī taisīja spriedumu lietā Nr.A420421412, kur šādu ierobežojumu atzina par prettiesisku.

[2.5] Noteikumu Nr.800 10.pielikums tiek piemērots tikai formāli, neņemot vērā apstākļus pēc būtības, un konkrēti – apstākli, ka modulis ir uzskatāms par palīgierīci, lai pa televizoru translētu virszemes televīzijas pārraides, un ir televizora sastāvdaļa.

[2.6] /pers. B/ līdz atļaut viņam lietot televizora (kas ir atļauts) palīgierīci, lai nodrošinātu atļauta priekšmeta normālu funkcionēšanu un lietošanu ar mērķi saņemt informāciju jeb izmantot /pers. B/ ar Satversmes 100.pantu garantētās cilvēktiesības.

[2.7] Uz /pers. B/ ir attiecināmi arī Eiropas Cietuma noteikumu 99.panta noteikumi, jo /pers. B/ ir vēl nenotiesāts ieslodzītais. Eiropas Cietuma noteikumu 99.panta „c" daļa nosaka, ka vēl nenotiesātajiem ieslodzītajiem, ja tiesu iestāde attiecīgā gadījumā nav uz noteiktu laiku noteikusi īpašu aizliegumu, ir pieejamas grāmatas un avīzes, kā arī citi plašsaziņas līdzekļi.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 17.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem motīviem.

[3.1] Tiesa konstatēja, ka lietā strīds ir par to, vai Rīgas Centrālcietuma priekšnieka lēmums atteikt izsniegt /pers. B/ virszemes televīzijas moduli un televīzijas karti ir būtiski ierobežojis /pers. B/ Satversmes 100.pantā garantētās tiesības.

[3.2] Tiesa konstatēja, ka jebkuram Latvijas iedzīvotājam, nodrošinot tiesības uz aktuālo informācijas iegūšanas minimumu, VAS „Latvijas valsts radio un televīzijas centrs" kopš 2014.gada 1.janvāra nodrošina iespēju bez maksas skatīties piecas televīzijas programmas: LTV1, LTV7, Re:TV, Rīga TV24 un Sporta centrs (https://www.lvrtc.lv/zemes-telev299zija.html). Tādējādi pamatots ir Pārvaldes secinājums, ka Latvijas valsts ietvaros šāds programmu kopums ir pietiekams, lai minimālā līmenī nodrošinātu sabiedrībai tiesības uz aktuālās informācijas iegūšanu. Šo programmu uztveršanai iedzīvotājiem ir nepieciešams televizors ar atbilstošām signāla uztveršanas iekārtām.

[3.3] Tiesa secināja, ka /pers. B/ neizniegtais Lattelecom virszemes televīzijas modulis un Lattelecom televīzijas karte ir nepieciešami televizoriem, kuriem nav MPEG-4 dekodera, lai persona varētu skatīties maksas programmas.

[3.4] Tiesa konstatēja, ka Rīgas Centrālcietums visiem ieslodzītajiem nodrošina iespēju skatīties 15 kanālus: LTV1, LTV7, Re:TV, Rīga TV24, Sporta centrs, TV3, Match TV, Rossija, RenTV, STS, TNT, Pirmais kanāls, Muz TV, TVC un 5.kanāls. Tātad ieslodzītajiem Rīgas Centrālcietumā ir nodrošināts ne tikai jebkuram Latvijas iedzīvotājam paredzētais televīzijas programmu minimums, bet arī iespēja papildus skatīties vēl 10 televīzijas kanālus. Līdz ar to arī /pers. B/, kura lietošanā atrodas personīgais televizors, ir nodrošināta iespēja skatīties šīs 15 televīzijas programmas.

[3.5] Tiesa secināja, ka /pers. B/ Rīgas Centrālcietumā ir ierobežotas tiesības iegūt informāciju ar sev vēlamo televīzijas kanālu starpniecību, tomēr viņam nodrošinātais televīzijas programmu skaits un saturs pats par sevi ir pilnībā pietiekams, lai viņš iegūtu informāciju par sabiedrībā aktuālajām norisēm. Turklāt sev vēlamo informāciju /pers. B/ var iegūt arī citos veidos, tai skaitā abonējot laikrakstus un žurnālus. Tādējādi /pers. B/ gadījumā ir ievērots cilvēktiesību minimums šajā jautājumā, savukārt aizliegums saņemt Lattelecom virszemes televīzijas moduli un Lattelecom televīzijas karti nav būtiski ierobežojis viņa Satversmes 100.pantā garantētās tiesības uz vārda brīvību.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 17.novembra spriedumu /pers. B/ iesniedza apelācijas sūdzību, tajā norādot pieteikumā un turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Satversmes 100.pantā garantēto tiesību uz vārda brīvību ierobežojums ir atzīstams par būtisku, nepamatotu un nesamērīgu.

[4.2] /pers. B/ visu caur televīzijas pārraidēm gūstamo informāciju nevar aizstāt ar laikrakstiem un žurnāliem. Atrodoties brīvības atņemšanas iestādē ilgstoši, ir būtiski dažādot šo informāciju, lai saglabātu psihisko veselību iespējami labākā stāvoklī.

[4.3] /pers. B/ nav lūdzis ne tiesu, ne Pārvaldi nodrošināt viņam iespēju skatīties papildu vai citus televīzijas kanālus par valsts līdzekļiem, nav lūdzis uzlikt Pārvaldei par pienākumu nodrošināt viņam ko vairāk par Pārvaldes piedāvāto. /pers. B/ ir tikai lūdzis atļauju pašam nodrošināt to, ko normatīvie akti viņam neaizliedz saņemt. Pārvalde ir vadījusies tikai no savām finansiālajām iespējām, tomēr tas nav pamats, lai ierobežotu /pers. B/ un citu brīvības atņemšanas vietā esošo personu tiesības un tiesiskās intereses.

[4.4] /pers. B/ labprāt skatītos pārraides par dabu, dzīvniekiem, ceļojumiem, makšķerēšanu, tātad – izglītojoša un izklaidējoša satura pārraides. To šajos kanālos akūti trūkst.

[4.5] Raidot tikai noteiktu viedokli un informācijas interpretāciju, trūkst iespējas gūt citādu viedokli par notikumiem pasaulē, liedzot pašam objektīvi novērtēt notikumus.

[4.6] Personas ārpus brīvības atņemšanas vietas, kam pieejams ierobežots televīzijas kanālu skaits, un /pers. B/ atrodas nesalīdzināmos apstākļos. Ārpus brīvības atņemšanas vietas personai, ja tā nevēlas vai nevar skatīties televīzijas pārraides, ir virkne citu iespēju, kā gūt informāciju, kā izklaidēties, kā arī daudz lielāka iespēja izvēlēties informācijas avotus.

[4.7] Atļaujot /pers. B/ lietot moduli un televīzijas karti, kriminālprocesa intereses vispār netiek skartas. Nav arī tāda procesa virzītāja lēmuma, kas ierobežotu /pers. B/ tiesības saņemt informāciju šādā veidā.

[4.8] Ja Pārvalde nav noteikusi kārtību, kā /pers. B/ lieto virszemes televīzijas moduli un televīzijas karti, tas nav pamats /pers. B/ cilvēktiesību ierobežošanai, bet gan ir pamats, lai šādu kārtību izveidotu.

[4.9] Pārvalde var pārliecināties par televīzijas programmu saturu, kas pieejams ar viedkartes palīdzību.

[4.10] Ne Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, ne Satversme, ne likums nenosaka, tieši kāda satura informāciju un kādā veidā katra persona ir tiesīga iegūt. Informācijas un tās avotu, iegūšanas veida izvēles iespēja ir viena no šīs cilvēktiesības būtiskām sastāvdaļām.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un lietas dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[6] Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, izvērstāku argumentu izklāstu nenorādot.

Administratīvā apgabaltiesa atkārtoti nenorāda motivāciju to apelācijas sūdzībā minēto argumentu noraidīšanai, kuri minēti pieteikumā un kuru noraidīšanai ir sniegta motivācija pirmās instances tiesas spriedumā. Papildus apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[7] Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa pamatoti secināja, ka Rīgas Centrālcietums visiem ieslodzītajiem nodrošina iespēju skatīties 15 televīzijas kanālus. Tādējādi ieslodzītajām personām Rīgas Centrālcietumā ir nodrošināts jebkuram Latvijas iedzīvotājam paredzētais bezmaksas televīzijas programmu minimums un iespēja papildus skatīties vēl 10 televīzijas kanālus.

Apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējam nodrošinātais televīzijas programmu skaits un saturs pats par sevi ir pilnībā pietiekams, lai iegūtu informāciju par sabiedrībā aktuālajām norisēm, un ka pieteicēja gadījumā ir ievērots cilvēktiesību minimums šajā jautājumā. Attiecīgi aizliegums saņemt virszemes televīzijas moduli un televīzijas karti nav būtiski ierobežojis viņa Satversmes 100.pantā garantētās tiesības.

Ņemot vērā, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 1.panta trešajai daļai Rīgas centrālcietuma administrācijas lēmums par atteikšanos pieņemt sūtījumos un pienesumos priekšmetus ir iestādes iekšējs lēmums, izņemot gadījumu, ja tas būtiski ierobežo iestādei pakļautās personas – ieslodzītās personas – cilvēktiesības, bet šajā gadījumā pieteicēja cilvēktiesību ierobežojums nav konstatējams, pieteicēja pieteikums ir noraidāms kā nepamatots.

[8] Apgabaltiesa nekonstatē, ka Satversmes 100.pantā garantēto tiesību uz vārda brīvību ierobežojums būtu atzīstams par būtisku, nepamatotu vai nesamērīgu.

Ņemot vērā, ka pieteicējam ir iespēja skatīties 15 televīzijas kanālus, nav pamata uzskatīt, ka ir būtiski ierobežotas pieteicēja tiesības uz informāciju.

Ņemot vērā ieslodzīto personu skaitu un mainību ieslodzījuma vietā, kā arī ieslodzīto iespējas izvietot televizoru kamerā pretējā virzienā no novērošanas actiņas, apgabaltiesa uzskata, ka ieslodzījuma vietas administrācijai ir ierobežotas iespējas kontrolēt katra ieslodzītā televīzijas programmu saturu, jo to iespējams mainīt bez cietuma administrācijas ziņas un, zinot televīzijas kartes numuru, ikviens ar īsziņas palīdzību vai internetā var pieslēgt aizliegta satura kanālus. Tāpēc ierobežojumu noteikšana ir pamatota un samērīga.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. B/ pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2020.gada 5.marta lēmuma Nr.1.12-S/578 atcelšanu un tiesiska pienākuma uzlikšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente U.Mihailova

Tiesneši K.Krastiņa

O.Priedītis